

Ref.nr.:

Saksnr:

Dato: 22.01.2016

Forslag om grenseendring av Åkersvika naturreservat og opprettelse av Stilla og Brauterstilla naturreservat

1 FORSLAG

Klima- og miljødepartementet legger med dette frem forslag om grenseendring av Åkersvika naturreservat og vern av Stilla og Brauterstilla naturreservat. Gjeldene forskrift om vern av Åkersvika foreslås opphevet, og erstattet av en ny, oppdatert forskrift.

Fra eksisterende Åkersvika naturreservat foreslås det tatt ut 126 daa i forbindelse med utvidelse av E6 fra to til fire felt. Samtidig foreslås reservatet utvidet med 175,5 daa, slik at det blir en netto utvidelse av Åkersvika naturreservat på 49,5 daa. I tillegg foreslås det å opprette ett nytt verneområde; Stilla og Brauterstilla naturreservat med et areal på 596 daa. Forslaget omfatter 771,5 daa nytt verneareal. Fordi Åkersvika naturreservat samtidig reduseres med 126 daa øker vernearealet totalt med 645,5 daa.

1.1 Bakgrunn

Bakgrunnen for forslaget er Miljøverndepartementets avgjørelse 11.4.2013 av innsigelsessak fra Fylkesmannen i Hedmark. I vedtaket ble det slått fast at firefelts E6 skal etableres gjennom Åkersvika naturreservat i tråd med alternativ A i kommunedelplanen. Departementet la videre til grunn at eksisterende og nytt vegareal skal tas ut av det eksisterende naturreservatet, og at det samtidig skal etableres erstatningsarealer i samsvar med prinsippene i Ramsarkonvensjonens Resolusjon VII.24 fra 1999 og VIII.20 fra 2002. I planvedtaket ble det satt krav om et erstatningsareal på 1:3, slik at hvert dekar som tas ut av Åkersvika naturreservat, skal erstattes med minst tre nye dekar vernet areal.

I Miljøverndepartementets brev av 12.4.2013 fikk Miljødirektoratet i oppdrag å iverksette prosess for grenseendring av Åkersvika naturreservat. Oppdraget var å endre vernegrensene slik at eksisterende og nytt vegareal i tilknytning til E6 ble tatt ut av Åkersvika naturreservat, og å utrede utvidelse av verneområdet som erstatning for samtlige av de arealer som tas ut. Det skulle søkes å finne likeverdige arealer med de arealer som tas ut av reservatet.

1.2 Hjemmelsgrunnlag

Områdene foreslås vernet som naturreservat i medhold av lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven), § 34, § 37 og § 62. Vilåret for å kunne opprette et naturreservat etter naturmangfoldloven § 37 er at arealet enten inneholder truet, sjelden eller sårbar natur, representerer en bestemt naturtype, på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold, utgjør en spesiell geologisk forekomst eller har særskilt naturvitenskaplig verdi. Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettingstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

De foreslåtte områdene omfatter våtmark og kantsoner med ulike skogtyper rundt, er leveområde for planter og dyr, inkludert en rekke fugler og flere truede arter.

Naturreservatene skal bidra til bevaringsmålene i naturmangfoldloven § 33, blant annet bokstavene a (*variasjonsbredden av naturtyper og landskap*), b (*arter og genetisk mangfold*), c (*truet natur og økologiske funksjonsområder for prioriterte arter*), e (*områder med særskilte naturhistoriske verdier*), h (*referanseområder for å følge utviklingen i naturen*).

Vern av disse naturområdene mot ulike typer inngrep (bl.a. hogst, bygging av veier, drenering, uttak, oppfylling og lagring av masse), bidrar til å nå de nasjonale målene for naturmangfold i Prop. 1 S (2015-2016) Klima- og miljødepartementet:

- *Økosystema skal ha god tilstand og levere økosystemtenester.*
- *Ingen trua arter og naturtyper skal utryddast, og utviklinga til truga og nær truga arter og naturtyper skal betras.*
- *Eit representativt utval av norsk natur skal takast vare på for kommande generasjoanar.*

Opprettelse av verneområdene bidrar også til å nå internasjonale mål og forpliktelser, bl. a. nedfelt i konvensjonen for biologisk mangfolds artikkel 8 om et sammenhengende verneområdenettverk, jf også naturmangfoldloven § 33 bokstav g.

1.3 Verneverdier

Åkersvika er et aktivt innlandsdelta og har svært stor betydning som raste- og hvile- og hekkelokalitet for våtmarksfugl under trekket vår og høst. I reservatet lever minst 15 truede arter, som f.eks. Mandelpil og Vasskrans og det er tre truede og fire nær truede naturtyper som f.eks. kroksjøer, menadere og flomløp. Av Mjøsas 20 fiskearter finnes 16 i reservatet. Deler av området utgjør en økologisk korridor for fiske- og viltarter og gyteområde for bl.a. mjøsørret.

De 181 da reservatet foreslås utvidet med består av ni delområder med areal fra 3 til 38 da hver. Flagstadelva nord består av flommarksskog, gråor-heggeskog og

elv med kantsoner og har den nær truede arten vassveronika (NT). Ved Ridabu ligger en dam som viktig for fugl og har den nær truede planten korsandemat (NT) og næringsrike enger. Ved Åker gård/ Åker stasjon er det et tjern, og kratt- og sumpskog, fuktenger og flommarksskog og de truede artene sumpaniskjuke (EN) og mandelpil (VU), og de nær truede alm og vassveronika (NT). Ved Vidarshovstranda er det skog, kulturmarksvåteng og sumpvegetasjon. Hjellum har betydelig innslag av fuktenger og starrsumper, flomskogsmark, småbregneskog og noe tidligere beitemark. To dammer har store mengder med den nær truede arten korsandemat (NT). Området har engpregede sumpområder som ikke finnes ellers i reservatet. Ved Kjonerudveien er det gråor- heggeskog og bærlyngskog. Kåterud nedre har sumpmark og vannvegetasjon og de nær truede artene busttjønnaks (NT) og kranstusenblad (NT). Ved Migrasjonsmuseet er det lågurtskog. Ved Kjonerudstranda ligger ospedominert lågurtskog og noe fukteng og små bestand av vierdominert flommarksskog.

Stilla og Brauterstilla består for det meste av naturtypen "kroksjøer, flomdammer og meanderende elveparti" som er vurdert til sterkt truet (EN) i norsk rødliste for naturtyper 2011. Akkurat disse kroksjøene ble i kartleggingen gitt verdien svært viktig (A område). Kroksjøene er leveområde for flere truede arter, blant annet mandelpil (VU), snau myrflatbelg (EN), nikkebrønsle (VU), bleikfiol (VU) og myrstjerneblom (EN), og de nær truede artene korsandemat (NT) og krusfrø (NT). *Stilla og Brauterstilla* har et stort potensial til å være leveområde for flere arter innen grupper som insekter og moser. Kroksjøene er svært viktige som leveområde for fugl og flere sjeldne og rødlistede arter er registrert her. Området har stor betydning for våtmarksfugl, både til hekking og som rasteplass under trekk. Flomskogmark dominert av pilearter, gråselje og gråor øst i *Stilla* har sammenheng med flomskogen i Holmen naturreservat, og binder dermed de to reservatene sammen. *Brauterstilla* bindes naturlig sammen med Jølsen naturreservat i kantvegetasjonen langs Leira.

Formålet med vern av naturreservatet *Stilla og Brauterstilla* er, foruten å kompensere for areal som tas ut av Åkersvika naturreservat, å bevare to viktige kroksjøer i vassdraget Leira med deres mangfold av truet, sjelden og sårbar natur. *Stilla og Brauterstilla* er representative for naturtypen "kroksjøer, flomdammer og meanderende elveparti" og er leveområde for en rekke sjeldne og truede arter.

1.4 Trusler mot verneverdiene

Begge områdene ligger i tett bebygde områder og påvirkes av omkringliggende aktivitet. For Åkersvika er de viktigste truslene tekniske inngrep, forurensing, forstyrrelser og effekter fra reguleringen av Mjøsa, gjengroing og fremmede arter som for eksempel alaskakornell, kjempesøtgras, kjempespringfrø og kanadagullris.

Truslene i *Stilla og Brauterstilla* er i første rekke knyttet til kanteffekter fra omkringliggende landbruks- og boligarealer og skytebane. Fremmede arter vurderes også som en trussel mot verneverdiene i *Stilla og Brauterstilla*. Området

har en tynn kantsone med skog og kratt mellom vannforekomstene og dyrket mark, denne kantsonen vurderes som svært viktig for å redusere negative effekter.

1.5 Andre interesser

I brev av 31. januar 2014 fra Klima- og miljødepartementet ble det presisert at det ikke er aktuelt å verne landbruksjord som erstatningsareal og deretter omgjøre disse arealene til våtmark. Eksisterende Åkersvika naturreservat inneholder en del jordbruksareal, inkludert fulldyrka jord, som drives og fortsatt skal drives. I forslaget til forvaltningsplan framlegges planer om gjenopptakelse av beite på to adskilte områder (ca 200 da), det meste av arealet er innenfor eksisterende naturreservat og noe er i den foreslåtte utvidelsen. Forslaget til utvidelse inkluderer et lite område med tidligere søppelfylling som har vært slått de senere årene. I Åkersvika drives fritidsfiske.

I Stilla og Brauterstilla finnes tekniske inngrep i form av landbruksveier og overvannsledninger. Stilla er viktig for friluftslivet og det foregår både fiske, fugletitting og kanopadling.

1.6 Planstatus

I Åkersvika er eksisterende naturreservat i kommuneplan regulert til *båndlagt område*. Nytt verneareal er i kommuneplan vist som LNF-område. I tillegg finnes det reguleringsplaner for de foreslåtte utvidelsesområdene. Aktuelle arealer har planstatus jordbruk og skogbruk og friområde. I tillegg er ett lite areal regulert til kommunalteknisk anlegg.

Arealene i det foreslåtte reservatet Stilla og Brauterstilla er i Fet- og Skedsmo kommuners kommuneplaner vist som LNF-områder. I reguleringsplan er hele området regulert til naturvernområde i sjø og vassdrag og naturvernområde på land.

1.7 Vurdering etter naturmangfoldloven kapittel II

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og det skal fremgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av saken. Forvaltningsmålene i §§ 4 og 5 trekkes også inn i skjønnsutøvingen.

De miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven skal inngå som en integrert del av skjønnsutøvelsen ved saksbehandling av vernesaker etter naturmangfoldloven. Miljøkonsekvensene av vernet skal vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der hensynet til det planlagte vernet og eventuelt tap eller forringelse av naturmangfoldet på sikt avveies.

Etter § 8 i naturmangfoldloven skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt

effekten av påvirkninger. Forslaget om grenseendring i Åkersvika og vern av Stilla og Brauterstilla naturreservat bygger på en rekke naturfaglige undersøkelser gjennomført i 2014. Til sammen ni rapporter blant annet om kjemisk og biologisk tilstand, våtmarksfugl, effekter av kunstig nattbelysning på naturmangfoldet, og konsekvenser ved åpning av E6 fylling, er utarbeidet.

Verneforslagets effekt på naturgrunnlaget er vurdert.

Verneforskriftene åpner for at flere pågående aktiviteter kan videreføres. For enkelte aktiviteter vil det gjelde restriksjoner, slik at naturverdiene får en økt beskyttelse. Ut fra dagens kunnskap om arter og naturtyper i områdene vil de aktivitetene som i henhold til verneforskriftene kan videreføres, med liten grad av sannsynlighet ha særlig negativ innvirkning på disse artene og naturtypene.

Vernebestemmelsene tillater ikke at det kan gjøres vesentlige inngrep i områdene. Klima- og miljødepartementet vurderer at verneverdiene som går tapt i Åkersvika naturreservat gjennom utvidelse av E6 blir erstattet ved vern av de tilrådte arealene og gjennom avbøtende og kompenserende tiltak forøvrig.

Klima- og miljødepartementet mener den foreliggende kunnskapen om artenes bestandssituasjon, naturtypenes utbredelse og økologiske tilstand i områdene står i et rimelig forhold til sakens karakter, og anser derfor at kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 er oppfylt.

Åkersvika har allerede et høyt beskyttelsesnivå med gjeldende verneforskrift.

Verneverdiene som er omfattet av grensejusteringen vil gå tapt. I forbindelse med grensejusteringen er forskriften revidert i tråd med gjeldende mal for naturreservater. Dette medfører ikke vesentlige endringer i restriksjonene som gjelder i verneområdet, men det blir foreslått for å forenkle og tilpasse forskriften til naturmangfoldloven og standard maler for oppbygging av verneforskrifter.

Endringene i gjenværende del av reservatet fører derfor ikke til økt belastning på arter, naturtyper eller økosystem. Kroksjøene Stilla og Brauterstilla er truet av gjengroing og fremmede arter, og vernet er et viktig tiltak i å redusere den samlede belastningen på området. Prinsippet i naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning er dermed vurdert og tillagt vekt.

Virksomheter som kan tillates i gjenværende og nytt verneareal i Åkersvika naturreservat og i Stilla og Brauterstilla naturreservat blir nærmere regulert gjennom naturmangfoldloven og verneforskriftene. I regulering i hvert enkelt tilfelle vil forvaltningsmyndigheten vurdere samlet belastning i verneområdene etter naturmangfoldloven §10. Det foreligger etter departementets vurdering tilstrekkelig kunnskap om effekten av vernet. Føre-var-prinsippet tillegges derfor liten vekt i denne saken, jfr. naturmangfoldloven § 9.

I tråd med prinsippet i naturmangfoldloven § 11 skal kostnadene ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver. Dette innebærer at Statens vegvesen skal dekke kostnader til naturfaglige undersøkelser og avbøtende og kompenserende tiltak for utvidelse av E6 fra to til fire felt. Det er enighet mellom miljømyndighetene, kommunen og samferdselsmyndighetene om fordeling av kostnader som er knyttet til avbøtende og kompenserende tiltak. Når det gjelder §

12 er det vektlagt lokalisering av verneområdet og restriksjoner på aktiviteter som skal bidra til å ivareta viktige verneverdier.

2 SAKSBEHANDLING

2.1 Bakgrunn

Det er satt en rekke vilkår i vedtaket fra Miljøverndepartementet av 11.4.2013 om innsigelsessaken fra Fylkesmannen på kommunedelplanen for E6 fire felt gjennom Åkersvika. Bl.a. er det satt vilkår om avbøtende tiltak og om økologisk kompensasjon. Det slås fast at veganlegget skal tas ut av Åkersvika naturreservat og at dette arealet skal kompenseres med nytt verneareal. Det ble satt krav om et erstatningsareal på 1:3, slik at hvert dekar som tas ut av Åkersvika naturreservat skal erstattes med tre nye dekar vernet areal. Etablering av fire felts E6 gjennom Åkersvika medfører ut fra beregningene p.t. at 126 daa areal grenses ut av naturreservatet. Dette medfører et krav om minst 378 daa nytt verneareal.

Økologisk kompensasjon er i rapport fra Samferdselsdepartementet (2013) definert som *«restaurering, etablering eller beskyttelse av økologiske verdier, som skal kompensere for vesentlige, negative gjenværende konsekvenser av samferdselsutbygging på naturmangfold etter at alle hensiktsmessige tiltak for å unngå skade, avbøte konsekvenser og restaurere påvirkede områder er gjennomført»*.

Åkersvika naturreservat er et Ramsarområde. Det betyr at det er innmeldt til Ramsarkonvensjonen av Norge som våtmarksområde av internasjonal betydning. Norge har gjennom dette forpliktet seg til å opprettholde områdets økologiske tilstand. Økologisk kompensasjon er i Ramsar-konvensjonen bl.a. behandlet i Resolusjon XI.9 og i Resolusjon VII.24, som fastslår følgende *«effective wetland protection involves the conservation of wetlands as a first choice within a three-step mitigation sequence, including avoidance, minimization, and compensation, the latter as a last resort»*. Det viktigste er å unngå inngrep, deretter minimalisere konsekvensene og til slutt å kompensere for de gjenværende konsekvenser av inngrepet. Det er gjort et betydelig arbeid for å redusere de negative effektene av vegutbyggingen, både gjennom verneforslaget og gjennom arbeidet med reguleringsplan for E6.

Det har vært en målsetting at så mye som mulig av erstatningsarealet skal etableres i tilknytning til Åkersvika naturreservat, for å ivareta og eventuelt forbedre den økologiske tilstanden i reservatet. Resterende erstatningsareal må etableres andre steder. Det har blitt lagt til grunn at erstatningsareal skal ha kvaliteter som gjør at det kan meldes inn som Ramsarområde, enten alene eller som en del av et eksisterende Ramsarområde. I tillegg skal erstatningsarealet ha tilsvarende type natur som det man taper. Ved etablering av erstatningsarealer er det viktig at arealene gis en langsiktig beskyttelse. Dette vurderes oppfylt om erstatningsarealene vernes som naturreservat og utpekes som Ramsarområder. Langsiktig bevaring av naturverdiene avhenger også av at erstatningsarealet har en arealstørrelse og arrondering som gjør det mulig for arter å overleve på lang

sikt og at de naturlige økologiske prosesser kan fortsette. Det er også viktig at områder ikke isoleres, men inngår som en del av et økologisk nettverk.

2.2 Saksgang

Fylkesmannen sendte melding om oppstart av prosessen med sikte på grensejustering av Åkersvika naturreservat til grunneierne, Hamar og Stange kommuner og lokale og regionale lag, foreninger, organisasjoner og etater 24. mars 2014. Oppstarten ble annonsert i aktuelle aviser og på internett. Reguleringsplanarbeidet for E6 og grensejusteringsprosessen for Åkersvika naturreservat har løpt parallelt. Det er derfor avholdt felles åpne informasjonsmøter i regi av Fylkesmannen og Statens vegvesen. Fylkesmannen sendte forslag til justert grense for naturreservatet i Åkersvika og revidert verneforskrift, samt utkast til forvaltningsplan, på høring ved 16. mars 2015. Fylkesmannen i Hedmark sendte sin tilrådning til Miljødirektoratet 6.7.2015.

I prosessen ble det avklart at det ikke var tilstrekkelig erstatningsareal i tilknytning til Åkersvika naturreservat. Det ble derfor åpnet for at deler av kompensasjonsarealene ble funnet andre steder. I 2014 ble det derfor gjennomført naturfaglige kartlegginger av Leira-området i Skedsmo og Fet kommuner. Miljødirektoratet vurderte hele Leira området som svært verneverdig. Det fremmes derfor nå verneforslag for en mindre del av Leira; kroksjøene Stilla og Brauterstilla. Fylkesmannen i Oslo og Akershus meldte oppstart 15.12. 2014 og sendte forslaget om vern av naturreservatet Stilla og Brauterstilla, på høring 13.3.2015. Fylkesmannen sendte sin tilrådning til Miljødirektoratet 8.6.2015.

Miljødirektoratet sendte sin tilrådning om grenseendring av Åkersvika naturreservat og opprettelse av Stilla og Brauterstilla naturreservat til Klima- og miljødepartementet 31.08.2015.

Verneforslaget er sendt på foreleggelse til berørte departementer.

3 OPPHEVING AV TIDLIGERE VERNEDE OMRÅDER

Den foreslåtte grenseendringen innebærer at vern av 126 daa i det eksisterende Åkersvika naturreservat skal oppheves. Det eksisterende Åkersvika naturreservat ble vedtatt med hjemmel i naturvernloven i 1984. I forbindelse med grensejusteringen som nå foreslås, er det funnet hensiktsmessig å oppheve hele forskriften fra 1984 slik at den nye forskriften blir i samsvar med gjeldende mal for naturreservater etter naturmangfoldloven. Følgende forskrift foreslås derfor opphevet: Forskrift 10.02.1984 nr. 273. Forskrift om fredning for Åkersvika naturreservat, Hamar, Stange og Vang kommuner, Hedmark.

4 FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Miljødirektoratet avgjør hvem som skal være forvaltningsmyndighet for områdene. Åkersvika naturreservat er et Ramsarområde og det legges til grunn at erstatningsarealer i Åkersvika og i Stilla og Brauterstilla naturreservat skal

inkluderes som Ramsarområder. Å melde områdene inn til Ramsar vil medføre en liten prosesskostnad som vil bli dekket innenfor Miljødirektoratets driftsbudsjett på kapittel 1420 post 01. Kostnadene til forvaltning, skjøtsel og oppsyn dekkes over kapittel 1420 postene 01, 21 og 31, og vil være avhengig av den økonomiske utviklingen og budsjettsituasjonen. Det legges til grunn at kostnadene til skjøtsel og forvaltning ikke endres vesentlig i forhold til dagens situasjon.

Kostnadene ved de avbøtende tiltakene i seg selv og nødvendig planlegging og utredningene som må ligge til grunn for dem, bæres av tiltakshaver, som er Statens vegvesen. Eventuelle utgifter til erstatning skal også dekkes av tiltakshaver.

5 HØRING AV VERNEFORSLAGET

Verneplanen for Åkersvika ble sendt på høring til i alt 127 høringsparter: alle berørte grunneiere (48), to kommuner (Stange og Hamar), fylkeskommunen, samt:

Norges vassdrags- og energidirektorat – Region øst, Statens vegvesen Region øst, Forsvarsbygg, NHO Reiseliv Innlandet, Hamar Olympiske Anlegg AS, Eidsiva Energi, Mjøsen Skog BA, Skogselskapet i Hedmark, Utmarkslaget i Hedmark v/Ove Sætereng, Hedmark Bondelag, Hedmark Bonde- og Småbrukarlag v/Merete Furuberg, Samarbeidsutvalget for velforeninger v/G. Holm, Foreningen Under Brua v/Jan Egil Løvbak, Hamar Båtforening, Hamar fiskeforening, Hamar Historielag v/Per-Øivind Sandberg, Hamar Jeger- og Fiskeforening, Hamar Skiklubb, Vang bondelag v/Harald Olstad, Vang bonde- og småbrukerlag v/Stein Pedersen, Vang historielag, Vang jakt- og fiskeforening v/S.A. Pedersen, Vang skiløperforening, Ottestad IL Ski v/Torfinn Kringlebotn, Ottestadstien v/Sven Petter Sinnerud, Stange båtforening v/Terje Emil Dahl, Stange Historielag, Stange JFF, Stange bondelag v/Thor Ludvig Løken, Forum for natur og friluftsliv – Hedmark, Naturvernforbundet i Hedmark, Norges jeger- og fiskerforbund – Hedmark og Norsk ornitologisk forening avd. Hedmark, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Landbruksdirektoratet, Kommunenes sentralforbund, Forsvarsbygg, Statens Kartverk - Juridisk tjeneste, Statens navnekonsulenter, Riksantikvaren, Direktoratet for mineralforvaltning, Norges Geologiske Undersøkelser, AVINOR AS, Luftfartstilsynet, Vegdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Statskog, Norges Bondelag, Norsk Sau og Geit, Norges Skogeierforbund, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norskog, Norges Luftsportsforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Botanisk Forening, Botanisk museum NMH, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, Verdens Naturfond, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes Landsforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges handikapforbund, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Norsk Biologforening, Sabima, Skogforsk, Norsk institutt for

naturforskning, UiO - Biologisk institutt, UiO - Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, og Universitetet for miljø- og biovitenskap.

Verneforslaget for Stilla og Brauterstilla ble sendt på høring til alle berørte grunneiere, kommuner, fylkeskommunen, samt Landbruksdirektoratet, NVE, SNO, Norges skogeierforbund, Norges bondelag, Statens Vegvesen region øst, FRIFO, Naturvernforbundet i Oslo og Akershus, NJFF Akershus, Lillestrøm og Strømmen JFF og Leiraveien Logistikkpark II AS.

6 VIKTIGE ENDRINGER UNDER BEHANDLINGEN AV VERNEPLANEN

I Åkersvika framkom det få kommentarer til forslaget til verneforskrift under høringen, og det er derfor ikke gjort større endringer i denne. Det ble i Fylkesmannens tilråding gjort endringer i avgrensing for området kalt Åker stasjon/Åker gård slik at arealet ble redusert fra 43 til 26 daa. I sluttbehandlingen i Klima- og miljødepartementet ble det i tillegg tatt ut et areal på 5,5 daa i samme område, etter ønske fra grunneier Hamar kommune.

I området Stilla og Brauterstilla er det på bakgrunn av innspill i høringen gjort flere endringer i verneforskriften. Endringene vurderes ikke å få negative konsekvenser for naturverdiene i området. Det foreslås ikke endringer i avgrensingen av det foreslåtte verneområdet.

7 MERKNADER TIL FORSLAGENE

7.1 Klima- og miljødepartementets generelle kommentarer til verneforslaget

Eventuell drift av framtidige funn av forekomster av mineralske ressurser
Regjeringen er opptatt av å legge til rette for fremtidig vekst i mineralnæringen. Naturområdene som forslås vernet, kan inneholde mineralforekomster som kan gi grunnlag for fremtidig verdiskaping og næringsutvikling. Vern av de foreslåtte områdene utelukker ikke muligheten for eventuell utnyttelse av funn av betydelige mineralressurser dersom slik virksomhet kan skje på en miljømessig forsvarlig måte. Dersom ny kunnskap i framtiden viser at det fins viktige forekomster av mineralske ressurser i verneområdene, må eventuell utdrift av disse forekomstene vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle ut fra den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48. Denne lyder:

"Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig."

Områdene som er omfattet av forslaget er relativt små, noe som innebærer at avstanden mellom vernegrense og en eventuell påvist drivverdig mineralressurs innenfor verneområdet kan være relativt liten. Dette øker de tekniske mulighetene for at eventuell utdrift av mineralforekomster som pr. i dag ikke er kjent, kan foretas uten at tiltaket har vesentlig negativ virkning på naturkvalitetene

i verneområdet. Dette kan for eksempel gjøres ved underjordisk drift med uttakssted utenfor verneområdet.

Det kan likevel ikke utelukkes at det kan være aktuelt å benytte dagdrift i verneområdet for å utvinne mineraler med et betydelig verdiskapingspotensial. Dersom underjordisk drift med uttakssted utenfor verneområdet ikke er mulig, vil eventuell utvinning av mineralforekomster ved dagdrift måtte vurderes etter § 48 i naturmangfoldloven. Når tiltaket behandles etter denne generelle dispensasjonsbestemmelsen vil hensynet til vesentlige samfunnsinteresser bli vurdert og avveid opp mot verneinteressene.

7.2 Åkersvika

7.2.1 Avgrensning av reservatet

En grunneier mener det i utgangspunktet ikke er ønskelig at reservatet utvides med de to foreslåtte delområdene på Nedre Kåteruds grunn.

Tre grunneiere ved Flagstadelva motsetter seg utvidelser av reservatet som berører deres grunn. Det vises til at vern vil komplisere og begrense utnyttelsen av eiendommene, spesielt jordbruksdriften. Vedlikehold av kjørevad over elva, vanningsanlegg og grøfter, skjøtsel av kantsoner og adkomst til jordbruksarealer nevnes som tiltak som kan bli vanskeliggjort ved at delområdet Flagstadelva nord innlemmes i reservatet.

En privatperson gir uttrykk for at grensa for naturreservatet bør justeres slik at Elvsholmen og Kråkholmen blir liggende utenfor, alternativt at det åpnes for skjøtsel av vegetasjonen og arkeologiske undersøkelser/utgravinger.

Stange kommune mener foreslåtte erstatningsarealer i Stange kommune er akseptabelt bidrag for å styrke og sikre et sammenhengende grøntstrukturelement med spesielle naturverdier og som samtidig binder Stange og Hamar kommuner sammen i et planlagt turveinett. Det forutsettes at utvidelsen ikke medfører behov for ytterligere buffersone mellom reservatet og fremtidig utbygging av Åkershagan.

Hamar kommune anmoder om at et ca. 8 dekar stort areal i delområdet Åker stasjon/Åker gård tas ut av verneforslaget for at det skal sikres til sentral- og kvartalslekeplass, samt at kun skogarealet i delområdet Flagstadelva nord innlemmes, dvs at elvestrekningen med kantvegetasjon tas ut av verneforslaget. Kommunen er innstilt på å inngå avtale om utvidelse av naturreservatet på kommunal grunn, forutsatt at kommunens interesser i varetas. Det påpekes i blant annet at kommunens økonomiske interesser må ivaretas gjennom avtaleinngåelsen. Spesielt vises det til den kommunale kostnadsandelen ved etablering av ny rundkjøring på Midtstranda med påkobling av internveger.

Hamar kommune har i brev til Klima- og miljødepartementet datert 10.12.2015 bedt om at et areal på ca. 5,5 daa ved Åker gård som er foreslått vernet som del av Åkersvika naturreservat, tas ut av verneforslaget.

Hedmark fylkeskommune, Norsk Ornitologisk Forening avd. Hedmark, Naturvernforbundet Hedmark og Anno Museum gir eksplisitt uttrykk for støtte til grensejusteringsforslaget.

Statsbygg mener parkeringsarealer knyttet til Åker gård må opprettholdes, men åpner for å drøfte avgrensningen mot naturreservatet. De påpeker at det pr. dato ikke foreligger tilstrekkelig faktagrunnlag om forurensningen knyttet til et gammelt søppeldeponi og forurensede masser i grunnen.

Statens vegvesen (SVV) påpeker at det har vært en god og grundig prosess som har ført fram til høringsforslaget. SVV har ingen innvendinger mot forslaget presiserer at eiendommen Hveberg har vaderett over elva i Flagstadelva nord for adkomst til et jordbruksareal på motsatt side. SVV påpeker at det er viktig at vernebestemmelsene ikke hindrer grunneiere i å benytte denne retten slik at de kan krysse elva med landbruksredskaper.

Jernbaneverket anbefaler at det settes av en buffersone på 50 meter på begge sider av jernbanesporet i de områdene som berører naturreservatet slik at en kan ta høyde for eventuelt framtidig dobbeltspor og elektrifisering.

Landbruksdirektoratet bemerker at det ikke er generelt unntak fra vernebestemmelsene for utsetting av saltsteiner. Videre at en ikke kan se at brenning er tillatt etter § 4 og ber om at dette tas inn sammen med tradisjonell beite og slått. Direktoratet viser til Klima- og miljødepartementets brev av 31. januar 2014 der det presiseres at det ikke er aktuelt å verne landbruksjord og deretter gjøre disse arealene til våtmark. På bakgrunn av dette ber direktoratet om at arealer i delområdet Åker stasjon/Åker gård som er klassifisert som fulldyrket eller overflatedyrket jord tas ut av erstatningsarealet.

Fylkesmannen i Hedmark bemerker at erstatning for eventuelt tap som følge av at arealer på Hamar kommunes grunn blir vernet som naturreservat, vil bli utmålt etter gjeldende regler som er hjemlet i naturmangfoldloven § 50. Fylkesmannen mener at Hamar kommune i erstatningssammenheng må behandles på lik linje med andre berørte grunneiere.

Angående arealene ved Åker gård/Åker stasjon

Fylkesmannen anbefaler at plenarealet på ca. 6,5 daa der kommunen vil ha lekeplass unntas fra verneforslaget slik Hamar kommune ønsker, fordi det ikke inngår som en naturlig del av det framtidige opparbeidede våtmarksarealet. Dette arealet har isolert sett ikke naturkvaliteter som kvalifiserer for naturreservat. Fylkesmannen bemerker at det meste av eksisterende dyrket mark innenfor delområdet Åker stasjon/Åker gård består av toppmasser som ble påført et gammelt søppeldeponi. Å forme et våtmarkslandskap av de sentrale deponiarealene anser Fylkesmannen som vanskelig, og fjerning av søppelfyllinga vil også kunne bli svært kostnadskrevende. Fylkesmannen mener det er stor usikkerhet til om dette området kan omformes til et naturlandskap som kan inngå

i et helhetlig våtmarksområde. Etter en samlet vurdering anbefaler Fylkesmannen derfor at kun deler av det foreslåtte utvidelsesarealet som ikke har naturlig vegetasjon, innlemmes i naturreservatet. Dermed ivaretas også Statsbyggs ønske om å opprettholde parkeringsarealer knyttet til Åker gård.

Angående Flagstadelva nord

Fylkesmannen anbefaler at verneforslaget her opprettholdes i sin helhet. Naturreservatet vil da også omfatte en lengre meandrerende elvestrekning. Kroksjøer meandere og flomløp er en sterkt truet naturtype. Fylkesmannen mener at disse verdiene må avveies mot andre bruker- og samfunnsinteresser og eventuelle ulemper vernet vil få for disse. Fylkesmannen viser også til at det foreslåtte vernearealet er redusert av hensyn til drift av tilgrensende jordbruksarealer. Fylkesmannen mener at i dette området vil opprettelse av naturreservat gi den beste sikringen på lang sikt av naturfaglige og landskapsmessige kvaliteter. Fylkesmannen anbefaler derfor at verneforslaget opprettholdes i sin helhet for dette delområdet. Det legges imidlertid til grunn at verneforskriften ikke er til hinder for å utnytte tilgrensende jordbruksarealer som tidligere, herunder skjøtsel av kantsoner, som er konkretisert i forslaget til forvaltningsplan.

Andre avgrensningsspørsmål

Fylkesmannen finner ikke å kunne imøtekomme Jernbaneverkets anbefaling om at det settes av en buffersone på 50 meter på hver side av jernbanen som unntas vern. I praksis vil dette blant annet bety at en vesentlig del av det eksisterende naturreservatet på Prestegårdsstranda/Vidarshovstranda som har betydelige naturverdier må tas ut av reservatet. Gjennom Miljøverndepartementets vedtak av 11. april 2013 ble det bestemt at arealet som eksisterende E6 legger beslag på skal tas ut av naturreservatet. I brevet er det ikke innarbeidet mandat for å ta ut ytterligere areal. Fylkesmannen vil også bemerke at det så langt vi kjenner til ikke foreligger konkrete planer om elektrifisering eller anlegg av dobbeltspor for Rørosbanen. Å ta ut et såpass stort areal fra naturreservatet vil også kreve et betydelig erstatningsareal, jf. forholdet 1:3 mht. tapt areal/erstatningsareal.

Til kommentarene fra enkelte grunneiere bemerker Fylkesmannen at utvidelsesforslaget ved Hjellum ikke berører arealet som er regulert med hjemmel i plan- og bygningsloven. Verneforslaget er ment å grense inn til det regulerte området. Ved Kjonerudveien har arealet direkte sammenheng med arealene innenfor naturreservatet på Ulvstuodden med tilsvarende naturtype. Etter Fylkesmannens oppfatning vil delområdet bidra til erstatning av arealer som nedbygges på Kråkholmene, samt gi en arronderingsmessig gunstig avgrensning mot Kjonerudveien. Fylkesmannen kan for øvrig ikke se at det foreligger konkrete og godkjente planer for utnyttelse av dette arealet til boligformål. Etter en samlet vurdering anbefaler Fylkesmannen at delområdet inngår i et grensejustert Åkersvika naturreservat.

Reguleringsplanen for E6 Kåterud-Arnkvern omfatter også en del av riksveg 25 som krysser E6 i Åkersvikakrysset. Også riksveg 25 grenser til naturreservatet på strekningen over Midtstranda. Det foreslås en mindre grensejustering (ca.1,1 dekar) for å ta høyde for arealbehov til planlagt oppgradering av riksveg 25 på strekningen Åkersvikakrysset-Disen bru.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannens tilråding. Direktoratet tilrår å utvide Åkersvika naturreservat med 181 daa nytt verneareal, samtidig som 126 daa tas ut av eksisterende naturreservat i forbindelse med firefelts E6. Det meste av utvidelsesarealet har i dag viktige naturverdier som vil bidra positivt for bevaring av naturverdiene i Åkersvika. To mindre areal har i dag liten naturfaglig verdi. Dette gjelder et areal ved Ridabu og en liten del av området Åker stasjon/Åker gård. De sistnevnte arealer krever aktive gjenopprettingstiltak for å få verneverdier. I utkast til forvaltningsplan er aktuelle tiltak for disse to områdene behandlet. Dette er tiltak som vil gå ut over § 47 i naturmangfoldloven og man må ha avtale med grunneier for å iverksette tiltak. Saken er diskutert med berørte grunneiere som er Hamar kommune og Statsbygg. Hamar kommune har i sin høringsuttalelse uttalt at de er innstilt på å inngå en avtale under gitte forutsetninger. Statsbygg har i møter og ved befaringer vært konstruktive og positive til gjennomføring av tiltak. Det foreligger imidlertid ingen skriftlige avtaler om tiltak i de to aktuelle områdene. Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens tilråding og tilrår at disse arealene vernes. Det er ønskelig å komme til enighet med berørte grunneiere om tiltak i disse områdene, dette vil bidra til at områdene på kort sikt kan få store naturkvaliteter. På sikt må man anta at naturlig vegetasjon reetableres og at områdene kan få større naturverdier enn de har i dag.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannens tilråding om ikke å imøtekomme Jernbaneverkets anbefaling, da det vil medføre at en vesentlig del av det eksisterende naturreservatet med betydelige naturverdier må tas ut av reservatet.

Klima- og miljødepartementet viser til at forslaget er endret for å imøtekomme grunneiernes behov i jordbruksdriften. Departementet støtter Fylkesmannen og Miljødirektoratet i at en løvskog som kunne være til hinder for adkomst til jorder er tatt ut av forslaget. Grunneiernes øvrige behov ivaretas etter departementets syn ved at forslag til vernebestemmelser ikke er til hinder for jordbruksdrift, tradisjonell beiting og slått. Det er videre gjort unntak for vedlikehold av alle eksisterende tekniske anlegg, herunder vanninntak, pumpehus, grøfter og vanningsanlegg og nødvendig motorisert ferdsel i forbindelse med dette. Forskriften gir også adgang, uten søknad, til å rydde kratt, greiner og trær som er til fysisk hinder for å komme fram med landbruksmaskiner der grensa for naturreservatet går helt inn mot dyrket mark. Forvaltningsmyndigheten kan gi flerårige tillatelser til hogst av skog og trær som gir uheldig skyggevirkning på dyrket mark. Det samme gjelder nødvendig maskinell bearbeiding av adkomsten til jorder via kjørevad over elva.

Fylkesmannen i Hedmark og Hamar kommune har høsten 2015 utarbeidet en intensjonsavtale for etablering og skjøtsel av våtmark på Hamar kommunes eiendom ved Ridabu. Hamar kommune satte som vilkår at et areal på ca. 5,5 daa ved Åker gård/Åker stasjon tas ut av reservatet. Klima- og miljødepartementet finner at selv om det for å få en hensiktsmessig avgrensing av verneområdet er ønskelig å ha med arealet ved Åker gård/Åker stasjon som del av Åkersvika naturreservat, vil resten av verneforslaget oppfylle kriteriene i naturmangfoldloven § 37 også uten det aktuelle arealet. Klima- og miljødepartementet har derfor etterkommet Hamar kommunes ønske og tatt de 5,5 daa ut av verneforslaget.

Klima- og miljødepartementet påpeker at i følge naturmangfoldlovens § 50 har en eier eller rettighetshaver i eiendom som helt eller delvis blir vernet som nasjonalpark, landskapsvernområde, naturreservat, biotopvernområde eller marint verneområde rett til erstatning fra staten for økonomisk tap når et vern medfører en vanskeliggjøring av igangværende bruk. Som igangværende regnes den bruk som faktisk foregår på vernetidspunktet, i motsetning til bruk som er opphørt eller enda ikke kommet i gang. Kommuner har ut fra dette samme rett til erstatning for tap som private.

Når det gjelder Jernbaneverkets anbefaling om å settes av en buffersone på 50 meter på begge sider av jernbanesporet i de områdene som berører naturreservatet, slutter KLD seg til Miljødirektoratet og Fylkesmannens vurderinger. KLD viser til forslag til verneforskrift for Åkersvika § 4.:

"Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for: ... f) Drift og vedlikehold av jernbane og offentlig veg. g) Vedlikehold av eksisterende bygninger, gjerder, vanningsanlegg, grøftesystemer og andre anlegg og innretninger."

Verneforskriften gir med dette Jernbaneverket tilgang til jernbaneinfrastrukturen i forbindelse med vedlikehold og fornyelse, som fjerning av vegetasjon og vedlikehold av drenering. Grenseendringen denne kongelige resolusjonen foreslår, må gjøres før reguleringsplan for E6 kan vedtas, og kan ikke vente på eventuelle tilpasninger som følge av avgjørelser om framtidig dobbeltspor på Doverbanen. Klima- og miljødepartementet slutter seg for øvrig til Miljødirektoratet.

7.2.2 Verneforskriften

Jernbaneverket påpeker at de må ha tilgang til jernbanestrukturen i forbindelse med vedlikehold og fornyelse. Landbruksdirektoratet mener at brenning må tillates etter § 4 på lik linje med beiting og slått. Hamar kommune ber om at en rekke spesifikt nevnte tiltak som medfører tekniske inngrep og anretninger innarbeides som tiltak det kan gi tillatelse til i § 7. Noen av høringsinstansene (Hedmark fylkeskommune, Migrasjonsmuseet, Børstad gård) har bedt om at vegetasjonsskjøtsel (hogst/rydding) av noe større omfang flyttes til generelle unntak (§ 4). Dette gjelder tiltak i forbindelse med rydding/skjøtsel av kulturminner og hogst for å begrense skyggevirkning på tilgrensende dyrkingsarealer.

Fylkesmannen bemerker at ordinært vedlikehold på jernbaneanlegget kan utføres uten at det må søkes om tillatelse til dette. Dersom det må brukes motorkjøretøyer utenom jernbaneanlegget gjennom naturreservatet for å komme fram til anleggsområdene, må det imidlertid søkes om tillatelse til dette. Eksempelvis kan kjøring i våtmarksarealene i en sårbar periode med tanke på rasting og hekking for våtmarksfugler påvirke verneverdiene på en negativ måte. Derfor er det etter Fylkesmannens oppfatning rimelig at forvaltningsmyndigheten gjennom søknadsplikt gis anledning til å styre slik ferdsel i tid og rom. Fylkesmannen er imidlertid innstilt på å finne rimelige løsninger for konkrete og nødvendige behov.

Fylkesmannen understreker at den foreslåtte verneforskriften ikke er til hinder for vedlikehold av alle eksisterende tekniske anlegg, herunder vanninntak, pumpehus, grøfter og vanningsanlegg. Forskriften gir også adgang, uten søknad, til å rydde kratt, greiner og trær som er til fysisk hinder for å komme fram med landbruksmaskiner der grensa for naturreservatet går helt inn mot dyrket mark. Det er også gitt åpning for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til hogst av skog og trær som gir uheldig skyggevirkning på dyrket mark. Fylkesmannen er innstilt på å finne rimelige løsninger der ulempene for jordbruket er store. Det er aktuelt å gi flerårige tillatelser. Når det gjelder adkomst til jordbruksarealer vil Fylkesmannen peke på at fordi løvskogkorridoren på grensa mellom Børstad og Hveberg ble tatt ut av verneforslaget, vil ikke reservatet være til hinder for adkomst til Hvebergs jorde vest for Flagstadelva via Vienkrysset. Når det gjelder adkomsten til dette jordet via kjørevadet over elva, er Fylkesmannen innstilt på å tillate nødvendig maskinell bearbeiding av denne overgangen gjennom flerårige dispensasjoner. På bakgrunn av ovenstående mener Fylkesmannen at de jordbruksmessige ulempene med å innlemme Flagstadelva nord i reservatet vil bli relativt små.

Fylkesmannen påpeker at brenning som skjøtselstiltak om våren i f.eks. sump- og engsamfunnene i Flagstadelvdeltaet vil kunne påvirke rasting og hekking av våtmarksfugl på en svært uheldig måte. Graden av forstyrrelse og skade vil være avhengig av tidspunktet. Derfor synes Fylkesmannen det er rimelig at forvaltningsmyndigheten, gjennom søknadsplikt for tiltaket, gis anledning til å vurdere om tillatelse eventuelt kan gis.

Fylkesmannen bemerker at tiltak som listes opp under de spesifiserte dispensasjonsbestemmelsene (§ 7) i utgangspunktet skal begrenses til tiltak eller aktiviteter som er påregnelige/forutsigbare og/eller som kan forventes å oppstå behov for regelmessig eller gjentakende. Behov eller ønsker om tiltak/aktiviteter som en ikke har forutsett under verneprosessen eller som oppstår sjeldent eller sporadisk skal i utgangspunktet vurderes etter § 48 i naturmangfoldloven (generelle dispensasjonsbestemmelsen). De tiltakene som Hamar kommune nevner (gjenoppføring av gammel bebyggelse, tilrettelegging av fiskeplass/kajakkutsettingsplass, observasjonstårn mm) synes etter Fylkesmannens oppfatning å dreie seg om engangstilfeller eller mulige framtidige

tiltak som er naturlig å vurdere etter naturmangfoldloven § 48. Fylkesmannen finner derfor ikke å anbefale at kommunens ønsker imøtekommes når det gjelder disse forskriftsforholdene.

Fylkesmannen vil påpeke at det er knyttet viktige botaniske verdier til mange delområder og enkeltlokaliteter innenfor Åkersvika naturreservat, eksempelvis forekomster av rødlistede arter. Søknadsprosedyrer vil sikre at hogst kan planlegges og gjennomføres uten at viktige botaniske interesser blir berørt. Fylkesmannen er innstilt på å finne rimelige løsninger for konkrete behov og planer. Det er aktuelt å gi flerårige tillatelser.

Miljødirektoratet slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensning av verneområdet. Miljødirektoratet har justert verneforskriften i henhold til gjeldende mal for naturreservater, men dette medfører ikke endringer i forskriftens restriksjonsnivå. Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannens tilråding og tilrår vern av Åkersvika som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og anbefaler at Åkersvika naturreservat opprettes i samsvar med vedlagte forskrift og kart.

7.3 **Stilla og Brauterstilla**

Enkelte grunneierne er kritisk til omfanget av vernet og aksepterer ikke forslaget slik det foreligger, og det pekes på at eksisterende reguleringsplan sikrer verneverdiene tilstrekkelig for eiendommene 28/5, 28/15 og 28/16. Kantsonen til Stilla er brukt til både beitemark, hage og friområde. Skytebanen er det mest forstyrrende elementet i området og må avvikles i forbindelse med verneforslaget. Skjøtsel av kantsonen bør legges inn som unntak i verneforskriften.

Skedsmo kommune mener verneforskriften ikke bør vanskeliggjøre muligheten til å etablere gode, helhetlige turveier i området. Arealene som er avsatt til jordbruk må fortsatt være praktisk mulig å drive.

Fet kommune mener verneforskriften bør åpne for en mulighet til uttak av enkelttrær som hindrer jordbruksdrift. Vernebestemmelsene bør åpne for nødvendig utbedring av eksisterende grøfteutløp. Etablering av nye utløp kan eventuelt tillates etter søknad til forvaltningsmyndigheten.

Akershus fylkeskommune bemerker at ved eventuelle dispensasjoner som medfører graving i grunnen må kulturmyndighetene varsles, og forutsetter at tiltak vernet legger til rette for ikke reduserer muligheten for å oppfylle kravene i vannforskriften.

Norges vassdrags- og energidirektorat påpeker at forslaget ikke er i konflikt med kjente vassdragsinteresser eller energiresurser, og går ut fra at tiltak mot gjengroing utføres i henhold til verneforskriften.

Landbruksdirektoratet ber om at traktorveier som er omtalt i verneforskriften vises på kartet, at det åpnes for utsetting av saltsteiner og oppsetting av gjerder samt vedlikehold av disse i verneforskriften. Det bes også om unntak for nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe i verneforskriften § 6 og at det utarbeides en forvaltningsplan for verneområdet.

Lillestrøm og Strømmen jeger- og fiskerforening ønsker å opprettholde dagens aktivitetsnivå på skytebanen Adkomst med bil er nødvendig da banen også er tilpasset funksjonshemmede. De ønsker å sikre dette gjennom forskriften. Foreningen ønsker godt merkede grenser mellom verneområde og skytebanen, samt en buffersone med trær. Grensene, også mot kroksjøene ønskes bedre beskrevet.

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus ønsker å verne mer av Leiravassdraget enn bare kroksjøene, og foreslår minimum 10 meter kantsone over alt. All hogst i verneområdet må forbys. Verneplanen må inneholde bestemmelser om restaurering av kroksjøene. Avrenning fra landbruksarealene må forhindres og fremmede arter må fjernes regelmessig. Turveier må ikke forringe verneverdiene. Det foreslås båndtvang i perioden 1. mars til 30. november, evt. hele året. Planen må gi klart ansvar for skjøtsel og ha krav om at tiltak iverksettes. All jakt bør være ulovlig i verneområdet.

Norsk Ornitologisk Forening, Oslo og Akershus mener at reservatet bør utvides for å inkludere tilstrekkelige kantsoner, og at et langt større område på Leirasletta bør vernes. Det bør gis føringer på gjeninnføring av beite på tilgrensende jordbruksland. Jordbruksøyene inne i kroksjøene peker seg naturlig ut som aktuelle for beite.

Fylkesmannen bemerker at Kroksjøene Stilla og Brauterstilla med kantsoner er de viktigste naturtypene i et område som er svært rikt på naturverdier. Vannarealet med kantvegetasjonen er viktig leveområde for mange arter, og Fylkesmannen mener det er viktig å sikre verdiene. Det nye verneområdet får en naturlig sammenheng med de eksisterende naturreservatene Jølsen og Holmen. Det vil ikke bli tillatt med hogst i det nye verneområdet. Fiske vil fortsatt være tillatt i samsvar med gjeldende lovverk i det foreslåtte verneområdet. Verneforskriften er endret i tråd med innspillene som har kommet inn i høringsperioden. I tillegg er vernekartet endret slik at traktorveiene som er omtalt i verneforskriften er avmerket. Endringene som er blitt gjort som følge av innspillene fra Landbruksdirektoratet og kommunene medfører økt tilrettelegging for fortsatt jordbruksdrift. Fylkesmannen vurderer at endringene ikke vil få negative konsekvenser for naturverdiene i området. Beiting kan for eksempel være et viktig skjøtselstiltak. Kantvegetasjonen mot kroksjøene er viktige for naturmangfoldet og må ikke reduseres i omfang. Fylkesmannen mener hogst i kantsonen må unngås siden vegetasjonen allerede er redusert i flere områder langs Stilla og Brauterstilla. Fylkesmannen mener det ikke er forsvarlig å ha et unntak for dette i verneforskriften.

Eiendommene 28/3, 28/15 og 28/16 i Skedsmo kommune grenser mot den nordvestlige delen av Stilla. Her kommer det et nytt boligområde kalt Stilla hageby med 11 store eneboliger i nær tilknytning til verneområdet. Skjøtselen som grunneierne har drevet i kantsonen til Stilla har medført at det er få trær igjen. Området minner mer om beitemark/hagemark uten store naturverdier. Fylkesmannen mener det er behov for en mer naturlig kantsone i området, samtidig som det er forståelig at grunneierne ønsker å videreføre skjøtselen som er pågått gjennom mange år. Fylkesmannen foreslår derfor å åpne for en forsiktig skjøtsel av området gjennom søknad etter verneforskriften § 7. På andre siden av Stilla for boligområdet er det en stor naturlig kantsone som går helt inn mot skytebanen. Informasjon til nye boligeiere i Stilla hageby vil være et viktig tiltak for å bedre forståelsen for vernet og naturverdier generelt. Forbud mot modellfly og droner er lagt til i verneforskriften for å hindre forstyrrelse av fugle- og dyrelivet. Fylkesmannen mener at denne type aktivitet kan ha uheldige konsekvenser, spesielt for fugler i hekketiden, ettersom droner og modellfly medfører fysiske forstyrrelser i tillegg til støyen de forårsaker.

Miljødirektoratet

Miljødirektoratet slutter seg til fylkesmannens forslag til verneform og avgrensing av verneområdet. Miljødirektoratet tilrår at bestemmelsen «*oppsetting av gjerder og vedlikehold av disse i forbindelse med beiting*» flyttes fra § 4 bokstav e) til § 7 bokstav c) slik at forvaltningsmyndigheten kan vurdere hvor og om gjerde kan tillates. Miljødirektoratet har justert verneforskriften i henhold til gjeldende mal for naturreservater, noe som ikke medfører andre endringer i forskriftens restriksjonsnivå. I forskriftens § 4 b) benyttes begrepet våtmarksfugl. Med våtmarksfugl i denne forskrift oppfatter Miljødirektoratet følgende ordener; lommer, dykkere, andefugler, tranefugler og vade- måke- og alkefugler. Miljødirektoratet viser for øvrig til kommentarene i fylkesmannens tilråding og tilrår vern av Stilla og Brauterstilla som naturreservat.

Klima- og miljødepartementet slutter seg til Miljødirektoratet og anbefaler at Stilla og Brauterstilla opprettes som naturreservat i samsvar med vedlagte forskrift og kart.

Klima- og miljødepartementet

t i l r å r:

1. Forskrift om vern av Åkersvika naturreservat, Hamar og Stange kommuner, Hedmark fastsettes i samsvar med vedlagte forslag.
2. Forskrift om vern av Stilla og Brauterstilla naturreservat, Fet og Skedsmo kommuner, Akershus fastsettes i samsvar med vedlagte forslag.